

KITEKINTÉS

A IV. ECSSID KONFERENCIA ATHÉNENBEN

SEBESTYÉN GYÖRGY

A IV. ECSSID (European Co-operation in Social Science Information and Documentation – Európai társadalomtudományi információs és dokumentációs együttműködés) konferenciájára 1984. október 21. és 23. között került sor Athénben. A magyar küldöttséget Rózsa György, az MTA Könyvtárának főigazgatója, a TIM (Társadalomtudományi Információs Munkabizottság) elnöke vezette.

Jelen keretek között nem kívánok külön foglalkozni sem az ECSSID több mint másfél évtizedes történetével, sem pedig az ECSSID keretei között kibontakozott igen aktív magyar tevékenységgel – mindezekről nemrég tanulmány jelent meg a hazai szak-sajtóban.¹ Szükséges viszont megjegyezni azt, hogy a legelső ECSSID konferencia (Moszkva, 1977)² és a legutóbbi között szoros összefüggés áll fenn: mindkét konferencián a résztvevő államok képviselői mindenekelőtt az egyes nemzeti társadalomtudományi tájékoztatási rendszerek elemzéséből, értékeléséből kiindulva kívánják kiszélesíteni és tökéletesíteni az európai társadalomtudományi információs együttműködést.^{3,4} Így részletes ismertetések hangzottak el, illetve jelentek meg hazánk társadalomtudományi információs rendszeréről és eredményeiről is.^{5,6} Jól illusztrálja az ECSSID keretében kibontakozó kelet-nyugati együttműködés rendszerességét, hosszú távon is érvényesülő sikerességét az, hogy míg az I. konferencia anyagát ismertető kötet Moszkvában jelent meg (a kiadási munkálatokban az INION az Unescót és a Bécsi Központot⁷ támogatta), addig a IV. konferencia kötete a norvégiai Bergenben, az ottani egyetem Politológiai Tanszékének gondozásában látott napvilágot.

A IV. ECSSID konferencia házigazdája Athénben a Panteios Politológiai Egyetem volt. Vassilis *Filias* professzor, aki mind az egyetem, mind pedig a görög társadalomtudományi ügyek képviselőjében hosszú évek óta elismerést keltő tevékenységet fejt ki az ECSSID-ben, most is mindent megtett annak érdekében, hogy a IV. konferenciára optimális körülmények között kerüljön sor. A konferencia ülései az egyetem dísztermében voltak. Az ülésterem előterében – mintegy 25 m² felületen – kiállítást rendeztek, amelyen az egyes tagországok – köztük hazánk is – bemutatták az általuk kiadott társadalomtudományi információs műveket, dokumentumokat és szolgáltatásokat. Meg kell jegyezni, hogy a Szovjetunió és az NDK bemutatói mellett hazánk kiállítása volt a legjelentősebb és így osztatlan sikert aratott a konferencia résztvevői között. Az MTA Könyvtára szolgáltatásain és kiadványain kívül bemutattuk valamennyi hazai társadalomtudományi információs intézmény produktumait is. (Ebben igen nagy segítségünkre volt a TIM keretei között kialakult szoros szakmai együttműködés: valamennyi magyar intézmény, amely részt vesz a TIM munkájában gazdag és reprezentatív anyagot bocsátott az athéni ECSSID kiállítás rendelkezésére.)

A konferenciát Filias professzor üdvözlő szavai után Georgios *Lianis* görög kutatóügyi miniszter nyitotta meg. Beszédében hangsúlyozta, hogy a nemzetközi feszültség kiélezésére irányuló tendenciákkal szemben a tudomány, ezen belül különösen a személyes kapcsolatok és a szabad légkörben folytatott eszmecsere olyan tényezők, amelyek jelenleg is hatékonyan szolgálhatják az enyhülési folyamat vívmányainak megőrzését. Különösen érvényes mindez a társadalomtudományokra, hiszen ezek az emberrel és az ember kultúráis, történelmi, társadalmi, politikai, ideológiai stb. problémáival foglalkoznak. A fenti pozitív törekvésekhez kitűnő keretet nyújt az ECSSID is, amelyet éppen a keletnyugati tudományos és információs együttműködés előmozdítására hoztak létre.

A miniszteri megnyitó után Pierre *Feldheim*, a Bécsi Központ belga elnöke, H. P. *Hogeweg-de Haart*, az ECSSID/IOC távozó holland elnöknője, valamint Ali *Kazancigil*, az Unesco által támogatott *International Social Science Journal* török nemzetiségű szerkesztője szólaltak fel. Mindhárom előadó a nemzetközi tudományos együttműködés és információcseré szükségességét hangsúlyozta. Ugyancsak ezen a délelőttön hangzott el a konferencia kiemelt előadása, amelyet M. *Caveing*, a francia CNRS információs és dokumentációs ügyeinek főigazgatója tartott „Kutatás, információs és társadalmi szükségletek nemzetközi összefüggésben” címmel.

Jelen keretek között nincsen mód az elhangzott előadások ismertetésére, mégis van néhány olyan adat és tanulság, amelyekről feltétlenül említést kell tenni. A konferencián mintegy 20 ország és több nemzetközi szervezet (Bécsi Központ,⁷ FID, IASSIST,⁸ ICSSID,⁹ IFLA, MISZON, Unesco) képviselőiben közel hatvan szakember vett részt. A szocialista országokból hazánkon kívül megjelentek Bulgária, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Lengyelország, az NDK, Románia, valamint a Szovjetunió küldöttségei – összesen 16 szakember. (A nemzetközi szervezetek képviselőiben további három fő vett még részt a szocialista országokból.)

A háromnapos konferencián összesen hét ülésre és 25 előadásra került sor. Az előadások a társadalomtudományi információ különböző elméleti és gyakorlati problémáit elemezték, és ennél fogva minimális mértékben is alig fedték le a konferencia korábban már említett, Bergenben megjelent konferencia kötetben¹⁰ szereplő nemzeti jelentések tematikáját. A kötet tehát nem ad képet arról, ami magán a konferencián elhangzott. (Természetesen a konferencián tartott előadások is megjelennek majd.)¹¹

Magyar részről Rózsa György tartott előadást „Kutatás és társadalomtudományi információs és dokumentációs szolgáltatások: tendenciák és jellemzőik” címmel, amelyet J. Zahradilla a Csehszlovák Tudományos Akadémia Könyvtárának igazgatójával közösen készítettek.¹² E sorok írója is felszólalt az „Online információkereső nyelvek kifejlesztése a társadalomtudományokban” elnevezésű ülésen, ahol azt ismertette, miként lehetne a társadalomtudományok sajátos fogalmi-terminológiai problémái ellenére kompatibilitást biztosító megoldásokat találni.

Az előadások témájához kapcsolódva konzultációkat folytattunk az együttműködés bővítésének további lehetőségeiről (devizakímélő kiadványcsere, gépesítési programok és az ezekhez szükséges előkészületek, az információkereső nyelvek kompatibilitásának optimális mélysége és módszerei stb.) A szocialista országok küldöttjeivel és a MISZON képviselőivel folytatott tárgyalások során megállapítottuk, hogy a MISZON programok a

vonatkozó együttműködési terveknek megfelelően folynak és folytatódnak. Nyugati vonatkozásban többen is jelezték, hogy fontosnak tartják kapcsolataik továbbfejlesztését az MTA Könyvtárával és más magyar társadalomtudományi információs intézetekkel is. Ebben az együttműködésben – mint már erre részben utaltam – fontos szerepet játszik az információkereső nyelvek kompatibilitásának kutatása, ami nélkül nehezen képzelhető el bármiféle megalapozott információs vállalkozás. Több nyugati szakember kifejezte a magyar társadalomtudományi tájékoztatási intézményekkel való megismerkedési szándékát. (Ezek közül példaként említem a müncheni Politológiai Alapítvány Tájékoztatási Szolgálatát, a kölni Empirikus Társadalomtudományi Kutatások Központi Levéltárát, a párizsi Politológiai Alapítványt, valamint a British Library Kölcsönző szolgálatát vezetőinek érdeklődését.)

Be kell számolnom bizonyos szervezeti fejleményekről és személyi változásokról is. Az ECSSID/IOC elnöki tisztségéről – nyugdíjba vonulására hivatkozva – lemondott H. P. Hogeweg-de Haart, aki a társadalomtudományi információval kapcsolatban a FID-ben is kimagasló érdemeket szerzett¹³. Utódjaként a konferencia Kristi *Saelent* a Bergeni Egyetem politológia professzornőjét választotta meg. Az IOC tizenkét, valamint a Végrehajtó Bizottság hat újonnan megválasztott tagja között van Rózsa György is.¹⁴

Az ECSSID-ben 1977 óta kifejtett, nem csekély nemzetközi elismerést arató magyar közreműködést a jövőben is folytatni kell, annál is inkább, mert a néhány éve alakult TIM által is koordinált, támogatott^{15,16} hazai társadalomtudományi tájékoztatási tevékenység figyelemre méltó új eredményeket ér el.

JEGYZET

1. RÓZSA György – SEBESTYÉN György: Nemzetközi együttműködés és a társadalomtudományi információ Magyarországon. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 31. évf. 1984. 11. sz. 440–451. p.
2. Papers of the International Conference on Information and Documentation in Social Sciences (Moscow, June 1977. INION AN SSSR). Moscow, 1977. ISCC-Unesco, 2 db.
3. ld. a 2. sz. jegyzetet.
4. National reports presented to the IV. ECSSID General Conference Athens, Greece. Panteios School of Political Sciences, Oct. 21–23. 1984. Bergen, 1984. Department of the Comparative Politics, University of Bergen, 173 p.
5. RÓZSA György: Information and documentation on social sciences in Hungary. = Papers of the International Conference on Information and Documentation in Social Sciences. (Moscow, June, 1977. INION AN SSSR). Moscow, 1977. ISCC-Unesco, 1977. pp. 194–211.
6. RÓZSA György – SEBESTYÉN György: SSID in Hungary. = National reports presented to the IV. ECSSID General Conference, Athens, Greece. Panteios School of Political Sciences, Oct. 21–23. 1984. Bergen, University of Bergen, pp. 93–112.
7. A könnyebbég kedvéért röviden Bécsi Központnak (Vienna Centre) nevezett intézmény teljes neve: European Coordination Centre for Research and Documentation in the Social Sciences. (Európai Társadalomtudományi Kutatási és Dokumentációs Koordinációs Központ). A Bécsi Központ tevékenységének részletes ismertetését ld.: MILLS, S. C.: Regional co-ordination in social sciences documentation: the Vienna Centre. = Unesco Journal for Information Science.

- Librarianship and Archives Administration, 2. vol. 1980. 4. no. pp. 240–244. ; a Bécsi Központ folyóirata: Vienna Centre Newsletter. 1. vol. 1. no. 1977 (négyhavonként).
8. IASSIST – International Association for Social Science Information and Service and Technology (Nemzetközi Társadalomtudományi Információs- és Technológiai Egyesület)
 9. Irodalom ld.: FÖLDI Tamás: A Nemzetközi Társadalomtudományi Információs és Dokumentációs Bizottság. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 26. évf. 1979. 7–8. sz. 325–327. p.
 10. ld. a 4. sz. jegyzetet.
 11. A konferencia előadásainak felsorolását, valamint a konferencia napirendjét ld.: RÓZSA György – SEBESTYÉN György: Útjelentés az ECSSID IV. konferenciájáról. Budapest, 1984. 4. p. Gépirat.
 12. RÓZSA György – ZAHRADIL, J.: Research and SSID services: Tendencies and characteristics. Budapest – Prága, 1984. Gépirat.
 13. HOGEWEG DE HAART, H. P.: Characteristics of social science information: a selected review of the literature. Budapest, 1981. Hungarian Academy of Sciences, Economic Information Unit, 1981. 82 p. (FID Studies in Social Science Information and Documentation I.)
 14. ld. 11. sz. jegyzetünket (3. sz. melléklet: 1 p. Gépirat.)
 15. A TIM létrejöttét, funkcióit, tevékenységének kibontakozását ismerteti: RÓZSA György: A társadalomtudományi információ és dokumentáció hálózati munkájának problémái és perspektívái Magyarországon. = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás. 30. évf. 1983. 6. sz. 213–217. p.
 16. A TIM további tevékenységét ismerteti: SEBESTYÉN György: Törekvések a magyar társadalomtudományi információs és dokumentációs hálózat kialakítására. = Könyvtári Figyelő. 30. évf. 1984. 4. sz. 372–378. p.

SZÁMÍTÓGÉP-ISMERETI TANFOLYAMOKAT indított Tacoma amerikai város könyvtára. A város lakosságának 1982 végén már csak 12%-a volt munka nélkül, s az újonnan szervezett munkahelyeken többnyire szükség volt számítógép kezelésére. A könyvtár külön állomással számítógépes laboratóriumot rendezett be. Háromféle szintű tanfolyamot szerveztek: bevezető előadásorozat (8 óra); Basic-programozás (16 órás előadásorozat s otthoni gyakorlás a könyvtár által kölcsönzött számítógépen); a számítógép alkalmazási lehetőségei (laboratóriumi gyakorlatok). A könyvtár csaknem 100 dolgozóján kívül 600 résztvevő jelentkezett, úgyhogy (mivel egy csoportba csak 25 személyt vettek fel) a 4 hónapra tervezett programot egész évre meg kellett hosszabbítani.

Library Journal. 1984. január 1.